

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีสาระสำคัญที่ให้สิทธิและหน้าที่แก่ครอบครัว ผู้ปกครองมากขึ้น จนถึงการเข้าไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในคณะกรรมการด้านต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 34 และ 38) ซึ่งจะทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ตลอดจนยังให้สิทธิแก่บิดา มารดา ผู้ปกครองในการได้รับสิทธิด้านการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ใน ความดูแล การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา (มาตรา 13)

ขณะเดียวกันโดยเล็งเห็นว่าในฐานะที่ครอบครัวเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้ระบุถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของครอบครัวว่าครอบครัวสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น มาตรา 58 (2) ขณะเดียวกันตามกลไกการปฏิบัติงานที่เป็นจริง ครอบครัว ประชาชนจะเขามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น เพราะจะมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ และผู้แทนผู้ปกครองยังจะมีโอกาสเข้าไปร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษาหลาย ๆ ด้าน ซึ่งทำให้บทบาทของครอบครัวคือพ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับการตระหนักถึงในฐานะผู้มีส่วนในการพัฒนา สถานศึกษาหลายแห่งพยายามเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของนักเรียนมากขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย ในการออกกำลังกายเปรียบเหมือนอาหาร เพื่อนำไปสร้างพลังงานถ้าร่างกายขาดอาหาร จะมีอาการอ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรง ในที่สุดอาจถึงตาย ถ้าร่างกายขาดการออกกำลังกายก็จะมีผล

คล้ายกัน คือ ร่างกายจะอ่อนแอ ซึ่โรค เจ็บป่วยบ่อยอยู่เสมอ ตรงกันข้าม ผู้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ร่างกายจะแข็งแรง สดชื่น จะทำอะไรก็คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง อวย เหตุสังข์ (2520, หน้า 40) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายมีประโยชน์และมีความจำเป็นทั้งในแง่ประโยชน์ส่วนบุคคล คือ ทำให้บุคคลนั้นมีร่างกายแข็งแรง จิตใจเบิกบาน รู้จักการทำงานกลุ่ม รู้จักใช้สติปัญญา แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า และมีประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชน คือ ทำให้สมาชิกของชุมชนมีสุขภาพกายและจิตดี สามารถทำงานและพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อ ประเทศชาติ เพราะการกีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ไมตรี และเป็นเครื่องวัดความ เจริญก้าวหน้าทางจิตใจและทางเทคโนโลยีของประเทศนั้น ๆ

ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันว่า “กีฬาเป็นของ จำเป็นสำหรับทุกคน โดยเฉพาะเยาวชน ขอให้ทุกฝ่ายทุกคน พยายามส่งเสริมกีฬาต่อไป ด้วยความ เข้มแข็ง และด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยถือประโยชน์ของเยาวชน และของชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย” ในปัจจุบันปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หากให้ เยาวชนใช้เวลาว่างออกกำลังกายและฝึกซ้อมกีฬาแล้ว จะช่วยป้องกันปัญหา หรือพฤติกรรมที่ เบี่ยงเบนออกไปได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าของการเล่นกีฬาและ ออกกำลังกาย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่ง จรรยาพร ธรณินทร์ (2535, หน้า 124) ได้ กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมดังกล่าวไว้เป็นข้อ ๆ คือ

- 1) ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตของร่างกาย มีสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์
- 2) ก่อให้เกิดความมีน้ำใจนักกีฬา
- 3) สร้างสรรค์สังคมให้บุคคลเคารพกฎเกณฑ์ขนบธรรมเนียมศีลธรรมอันดีงาม
- 4) สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
- 5) ฝึกให้เป็นผู้มี ความมุงานะบากบั่นอดทนในการทำงาน
- 6) ทำให้เป็นผู้รักศักดิ์ศรีและมีความหยิ่งในตนเองไม่ททรยศหักหลังหรือขาดความซื่อสัตย์ ในตนเอง

- 7) สร้างเสริมบุคลิกภาพให้สง่างาม เป็นที่ประทับใจของผู้คบหาและได้พบเห็น

การมีส่วนร่วมในการจัดการสนับสนุนด้านกีฬาของผู้ปกครองในชุมชน ยังมีปัญหาบาง ประการคือ ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดการศึกษา ทำให้ประชาชนผู้ปกครองไม่มีบทบาท เท่าที่ควร ทำให้ผู้ปกครอง ไม่รัก ไม่ผูกพันและไม่รู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกัน สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในชุมชนมากนักสถานศึกษาจัดการศึกษาตาม นโยบายรัฐ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครอง สาระในการจัดการศึกษาไม่ได้ปลูกฝัง

ให้ผู้เรียนรู้สึกรักและผูกพัน และภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้น การส่งเสริมต้องเข้าใจปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ต่อการส่งเสริมให้ผู้ปกครองในชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา หมายถึง การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรของรัฐ ที่แวดล้อมสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงาน การร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยใช้ทรัพยากรการบริหารงาน ได้แก่ ด้าน บุคลากร (man) ด้านงบประมาณ (money) ด้านอุปกรณ์ (materials) ด้านการจัดการ (management) ด้านการให้ขวัญและกำลังใจ (Morale) เพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มาพัฒนาและปรับปรุงด้านกีฬาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยจำแนกตาม เพศ และอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษานี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมด้านกีฬาของโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 คือ

1. ให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านกีฬามากขึ้น
2. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมด้านกีฬาของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษา และเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในครั้งนี้การทำวิจัยการมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครอง นักเรียน 5 ด้านคือ

- 1) ด้าน บุคลากร (man)
- 2) ด้านงบประมาณ (money)
- 3) ด้านอุปกรณ์ (materials)
- 4) ด้านการจัดการ (management)
- 5) ด้านการให้ขวัญและกำลังใจ (Morale)

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 อำเภอ 77 โรงเรียน ผู้ปกครอง 5,453 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 2 อำเภอ 12 โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน 259 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Sampling) ใช้เกณฑ์ 30% ของ บุญชม ศรีสะอาด(2545, หน้า 41) จำแนกตามเพศ และอาชีพ

ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. เพศของผู้ปกครอง จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2. อาชีพของผู้ปกครอง จำแนกเป็น

- 1) รับจ้าง
- 2) เกษตรกรรม
- 3) ค้าขาย
- 4) รับราชการ
- 5) อื่น ๆ

ตัวแปรตาม การมีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยใช้ทรัพยากรการบริหารงาน 5 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากร (man)
2. ด้านงบประมาณ (money)
3. ด้านอุปกรณ์ (materials)
4. ด้านการจัดการ (management)
5. ด้านให้ขวัญและกำลังใจ (Morale)

สมมติฐาน

1. ผู้ปกครอง ชาย และหญิง ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมด้านกีฬาของผู้ปกครองนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้ปกครองนักเรียน** หมายถึง บิดา มารดาของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือผู้อุปการะเลี้ยงดูนักเรียน ผู้ที่พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับนักเรียน จะต้องมีชื่อทะเบียนบ้านของนักเรียน พักอาศัยและเป็นผู้ควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนนักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน
2. **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1** หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา มีหน้าที่บริหารจัดการและการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล 1- ๖ มัธยมศึกษาตอนต้น และกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดสุโขทัย เขต 1
3. **โรงเรียนขนาดเล็ก** หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
4. **กีฬา** หมายถึง การเล่นกีฬาของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เช่น กีฬาสีภายในโรงเรียน กีฬาระดับกลุ่มโรงเรียน กีฬาระดับอำเภอ และกีฬาระดับ เขตพื้นที่การศึกษา และกีฬา ระดับจังหวัด
5. **การมีส่วนร่วมด้านกีฬา** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมด้านกีฬาใน 5 ด้าน คือ ด้าน บุคลากร (man) ด้านงบประมาณ (money) ด้านอุปกรณ์ (materials) ด้านการจัดการ (management) ด้านการให้ขวัญและกำลังใจ (Morale)

6. ทรัพยากรการบริหารงาน ได้แก่ 5 M's คือ

1. ด้านบุคลากร (man) หมายถึง กำลังคนที่มีความรู้และความสามารถทางด้านกีฬา
2. ด้านงบประมาณ (money) หมายถึง กำลังเงิน งบประมาณที่จะช่วยสนับสนุนกีฬา
3. ด้านอุปกรณ์ (materials) หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์กีฬา และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการด้านกีฬา
4. ด้านการจัดการ (management) หมายถึง การจัดการ/ วิธีการ หรือการจัดระบบบริหาร และวิธีการที่ดี ที่จะช่วยให้นักกีฬามีชัยชนะในการแข่งขันกีฬา
5. ด้านการให้ขวัญและกำลังใจ (Morale) หมายถึง การให้รางวัลตอบแทน หรือเป็นสิ่งกระตุ้นต่อจิตใจให้นักกีฬา ได้ทุ่มเทความสามารถในการเล่นกีฬา